

PHÁT HUY NHÂN TỐ CON NGƯỜI TRONG KỶ NGUYÊN VƯỜN MÌNH CỦA DÂN TỘC

NGUYỄN XUÂN TIỆP^(*)
PHẠM TIẾN BẮC^(**)

Ngày nhận bài: 01/12/2024 Ngày thẩm định: 05/12/2024 Ngày duyệt đăng: 20/12/2024

Tóm tắt: Trong chuyên đề “Kỷ nguyên phát triển mới - Kỷ nguyên vườn mình của dân tộc Việt Nam”, Tổng Bí thư Tô Lâm đã nhấn mạnh: “Đích đến của kỷ nguyên vườn mình là dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh, phát triển theo chế độ xã hội xã hội chủ nghĩa, sánh vai với các cường quốc năm châu, ... khơi dậy mạnh mẽ hào khí dân tộc, tinh thần tự chủ, tự tin, tự lực, tự cường, tự hào dân tộc, khát vọng phát triển đất nước”⁽¹⁾. Để thực hiện được điều đó cần có quyết tâm cao, nỗ lực lớn, hành động quyết liệt, năng động và sáng tạo, phát huy mọi nguồn lực, động lực, trong đó, phát huy nhân tố con người là đặc biệt quan trọng.

Từ khóa: kỷ nguyên vườn mình; nhân tố con người; phát huy

1. Đặt vấn đề

Với việc lấy “con người hiện thực” làm xuất phát điểm cho lịch sử và nghiên cứu về lịch sử, C.Mác đã đi đến khẳng định quan trọng, con người là chủ thể của lịch sử, sáng tạo ra lịch sử. Con người với tư cách là chủ thể của xã hội, bằng hoạt động thực tiễn, con người tác động làm biến đổi giới tự nhiên, đồng thời thúc đẩy sự vận động phát triển của lịch sử xã hội loài người. Quan điểm về con người của C.Mác tạo ra một cuộc cách mạng trong quan niệm về con người và vai trò của con người, cung cấp phương pháp luận hết sức sâu sắc - muốn phát triển phải lấy con người làm trung tâm, phải phát huy nhân tố con người.

Thấm nhuần sâu sắc quan điểm của C.Mác, xuyên suốt lịch sử cách mạng, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn quan tâm và không ngừng phát huy nhân tố con người trong cuộc đấu tranh giành và giữ vững độc lập dân tộc, đổi mới đất nước với nhiều thành tựu to lớn, như có Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng từng khẳng định: “Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay”⁽²⁾. Tuy nhiên, đất nước ta đang bước vào kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vườn mình của dân tộc, “kỷ nguyên phát triển, kỷ nguyên giàu mạnh, kỷ nguyên thịnh vượng dưới sự lãnh đạo, cầm quyền của Đảng Cộng sản”⁽³⁾ với những nhiệm vụ và sứ mệnh hết sức to lớn. Mục tiêu mà Đảng ta đặt ra trong kỷ nguyên mới là “xây dựng thành công nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa, dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh. Mọi người dân đều có cuộc sống ấm no, hạnh phúc, được hỗ trợ

^(*) TS, Học viện Chính trị khu vực II, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

^(**) TS, Học viện Chính trị khu vực II, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

phát triển, làm giàu; đóng góp ngày càng nhiều cho hòa bình, ổn định, phát triển của khu vực và thế giới, cho hạnh phúc của nhân loại và văn minh toàn cầu⁽⁴⁾. Để hoàn thành được mục tiêu lớn lao này, phát huy tối đa mọi nguồn lực, trong đó, con người được xem là trung tâm, là chìa khóa quyết định sự thành công.

2. Nhân tố con người và phát huy nhân tố con người

Nhân tố con người là hệ thống các yếu tố, đặc trưng quy định vai trò của chủ thể tích cực, sáng tạo của con người, bao gồm một chỉnh thể thống nhất giữa mặt hoạt động với tổng hòa các đặc trưng về phẩm chất, năng lực của con người trong một quá trình biến đổi và phát triển xã hội nhất định⁽⁵⁾. Con người, với tư cách là nhân tố con người, không chỉ đơn thuần đóng vai trò là nguồn lực, mà còn là chủ thể - một yếu tố đang hoạt động giữ vị trí trung tâm, tác động và quyết định sự phát triển của các yếu tố khác và cả hệ thống. Nói cách khác, để phát triển một quốc gia cần rất nhiều yếu tố, như con người, vốn, tài nguyên, khoa học, công nghệ, cơ chế, cơ sở vật chất,... Trong các yếu tố đó, con người là yếu tố trung tâm, bởi để khai thác, sử dụng, phát huy sức mạnh của các yếu tố khác đều thông qua yếu tố con người.

Phát huy nhân tố con người là tổng hợp những cách thức, biện pháp (về kinh tế, chính trị, văn hóa, đạo đức,...) nhằm tạo ra những tiền đề vật chất và tinh thần thuận lợi cho việc hình thành, phát triển và hiện thực hóa vai trò chủ thể tích cực, tự giác, sáng tạo của con người hướng vào mục tiêu phát triển xã hội. Về thực chất, phát huy nhân tố con người là tạo những điều kiện cần thiết để mỗi người, mỗi cộng đồng người thể hiện tối đa năng lực của mình trong lao động, trong hoạt động sáng tạo nhằm đẩy mạnh sự phát triển kinh tế - xã hội. Phát huy nhân tố con người là một quá trình nhiều mặt, như: nâng cao trình độ, chất lượng con người; tạo ra động lực để khơi dậy, kích thích năng lực trí tuệ, bản lĩnh; sử dụng, khai thác hiệu quả con người;...

3. Thực trạng phát huy nhân tố con người ở Việt Nam

Trong gần 40 năm đổi mới, Đảng và Nhà nước luôn quan tâm phát huy nhân tố con người và đã tạo điều kiện, môi trường thuận lợi để mọi người dân phát triển, đóng góp công sức vào sự phát triển của đất nước.

Thứ nhất, thực hiện tốt chính sách đào tạo, bồi dưỡng

Trong những năm qua, với việc xác định giáo dục và đào tạo là quốc sách hàng đầu, Đảng và Nhà nước luôn quan tâm đổi mới và phát triển sự nghiệp giáo dục và đào tạo. Trên cơ sở Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 của Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI “về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế”, Quốc hội đã xây dựng và ban hành Luật Giáo dục năm 2019 nhằm mục tiêu “phát triển toàn diện con người Việt Nam”⁽⁶⁾, tạo ra nền tảng thúc đẩy nền giáo dục Việt Nam phát triển trong thời đại Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, qua đó tạo điều kiện, môi trường cho mọi người dân được phát triển toàn diện. Cùng với đó, công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức cũng được quan tâm, đẩy mạnh. Đảng đã ban hành nhiều văn bản về đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức. Quy định số 164-QĐ/TW ngày 01/02/2013 của Bộ Chính trị “về chế độ bồi dưỡng, cập nhật kiến thức đối với cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp”, Quy định số 145-QĐ/TW ngày 10/5/2024 của Bộ Chính trị “về chế độ bồi dưỡng, cập nhật kiến thức, kỹ năng đối với cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp”. Nhà nước cũng ban hành các văn bản thể chế hóa chủ trương của Đảng. Năm 2016, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 163/QĐ-TTg ngày 25/01/2016 “Phê duyệt Đề án đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức giai đoạn 2016 - 2025”. Đề án đã xác định mục tiêu nâng cao toàn diện chất lượng, hiệu quả hoạt động đào tạo, bồi dưỡng nhằm bảo đảm nâng

cao năng lực, kỹ năng, ý thức trách nhiệm, đạo đức công vụ, đạo đức nghề nghiệp của cán bộ, công chức, viên chức đáp ứng yêu cầu đòi hỏi của sự nghiệp đổi mới. Nghị định số 101/2017/NĐ-CP ngày 01/9/2017 của Chính phủ “về đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức”, Nghị định số 89/2021/NĐ-CP ngày 18/10/2021 của Chính phủ “sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 101/2017/NĐ-CP ngày 01/9/2017 của Chính phủ “về đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức””. Đây là các văn bản lãnh đạo, chỉ đạo cả hệ thống chính trị thực hiện chính sách đào tạo, bồi dưỡng, phát huy nhân tố con người.

Thứ hai, chính sách phát hiện, sử dụng nguồn lực con người

Bên cạnh việc đẩy mạnh đổi mới giáo dục và đào tạo, chính sách thu hút, trọng dụng và đãi ngộ nhân tài luôn được quan tâm và chú trọng. Luật Cán bộ, công chức năm 2008 (sửa đổi, bổ sung năm 2019), Nghị định số 140/2017/NĐ-CP ngày 05/12/2017 của Chính phủ “về chính sách thu hút, tạo nguồn cán bộ từ sinh viên tốt nghiệp xuất sắc, cán bộ khoa học trẻ”, Quyết định số 899/QĐ-TTg ngày 31/7/2023 của Thủ tướng Chính phủ “Phê duyệt Chiến lược quốc gia về thu hút, trọng dụng nhân tài đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050”, đặc biệt là Quy định số 114-QĐ/TW ngày 11/7/2023 của Bộ Chính trị “về kiểm soát quyền lực và phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ” và Nghị định số 73/2023/NĐ-CP ngày 29/9/2023 của Chính phủ quy định “về khuyến khích, bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung”, đã tạo ra hành lang chính sách cho hoạt động thu hút, đãi ngộ người tài vào làm việc tại các cơ quan của Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, tổ chức chính trị - xã hội từ Trung ương đến cấp huyện; đồng thời, tạo điều kiện cho người tài có động lực cống hiến cho đất nước.

Thứ ba, bảo đảm điều kiện để phát huy nhân tố con người

Nhằm phát huy cao nhất sức mạnh của nhân dân, tạo ra động lực to lớn thúc đẩy sự

phát triển của đất nước, Bộ Chính trị đã ban hành Chỉ thị số 30-CT/TW ngày 18/02/1998 “về xây dựng và thực hiện quy chế dân chủ ở cơ sở”, xác định: khâu quan trọng và cấp bách trước mắt là phát huy quyền làm chủ của nhân dân ở cơ sở, là nơi trực tiếp thực hiện mọi chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, là nơi cần thực hiện quyền dân chủ của nhân dân một cách trực tiếp và rộng rãi nhất. Dân chủ cơ sở ra đời là sự thể chế hóa phương châm “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát và dân thụ hưởng”. Quốc hội đã ban hành Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở năm 2022. Có thể nói, các quyết sách này có ý nghĩa hết sức quan trọng trong xây dựng và phát huy nhân tố con người, là động lực, có ý nghĩa quyết định đối với công cuộc xây dựng, phát triển đất nước.

Thứ tư, các giai cấp, tầng lớp của xã hội được quan tâm và tạo điều kiện để phát triển một cách bình đẳng

Trong những năm qua, Đảng đã xây dựng và ban hành nhiều nghị quyết nhằm tháo gỡ những vướng mắc, điểm nghẽn đối với các ngành nghề, lĩnh vực và các tầng lớp nhân dân, qua đó tạo thuận lợi để mọi giai tầng phát huy mọi khả năng của mình. Nghị quyết số 20-NQ/TW ngày 28/01/2008 của Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X “về tiếp tục xây dựng giai cấp công nhân Việt Nam thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước” hướng đến “xây dựng giai cấp công nhân lớn mạnh, phát triển nhanh về số lượng, nâng cao chất lượng”⁽⁷⁾; Nghị quyết số 19-NQ/TW ngày 16/6/2022 của Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII “về nông nghiệp, nông dân, nông thôn đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045” hướng đến mục tiêu làm cho “nông dân và cư dân nông thôn có trình độ, đời sống vật chất và tinh thần ngày càng cao, làm chủ quá trình phát triển nông nghiệp, nông thôn”⁽⁸⁾; Nghị quyết số 41-NQ/TW ngày 10/10/2023 của Bộ Chính trị “về xây dựng và phát huy vai trò của đội

ngũ doanh nhân Việt Nam trong thời kỳ mới” nhằm “phát triển đội ngũ doanh nhân lớn mạnh về số lượng, chất lượng, cơ cấu hợp lý, có tầm nhìn, trí tuệ, đạo đức, tinh thần kinh doanh, làm giàu chính đáng, năng động, sáng tạo, năng lực quản trị tiên tiến, tuân thủ pháp luật, có đạo đức, văn hoá kinh doanh mang bản sắc dân tộc; có trách nhiệm xã hội, ý thức bảo vệ môi trường, đóng góp xứng đáng cho các mục tiêu phát triển đất nước”⁽⁹⁾; Nghị quyết số 45-NQ/TW ngày 24/11/2023 của Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII “về tiếp tục xây dựng và phát huy vai trò của đội ngũ trí thức đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước nhanh và bền vững” nhằm “phát triển đội ngũ trí thức về số lượng và chất lượng, nhất là đội ngũ chuyên gia, nhà khoa học đầu ngành trong lĩnh vực then chốt, trọng yếu, lĩnh vực mới đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước”⁽¹⁰⁾; Nghị quyết số 42-NQ/TW ngày 24/11/2023 của Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII “về tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng chính sách xã hội, đáp ứng yêu cầu sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn mới”;...

Với những chủ trương, chính sách đúng đắn trên, trong những năm qua, Việt Nam đã đạt được nhiều kết quả tích cực trong phát huy nhân tố con người. Theo thống kê của Liên hợp quốc, chỉ số phát triển con người của Việt Nam đã tăng gần 46% trong 30 năm qua, thuộc nhóm các nước có tốc độ tăng cao nhất thế giới. Tỷ lệ biết chữ trong độ tuổi từ 15 - 60 là 97,85% và tỷ lệ biết chữ trong độ tuổi từ 15 - 35 là 99,3%. Tuổi thọ trung bình của người dân Việt Nam đã đạt 73,6 năm (năm 2021). Trong 10 năm qua (2010 - 2020), tổng sản phẩm nội địa (GDP) tăng trưởng bình quân gần 6%; thu nhập bình quân đầu người tăng gấp hơn hai lần; tỷ lệ hộ nghèo giảm từ 14,2% xuống dưới 3%. Tỷ lệ bao phủ bảo hiểm y tế tăng nhanh từ 60,9% dân số lên 90,7%⁽¹¹⁾.

Tuy nhiên, cùng với những kết quả tích cực, việc phát huy nhân tố con người ở nước ta vẫn còn những hạn chế, thách thức. Cụ thể:

Một là, giáo dục và đào tạo vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu

Giáo dục và đào tạo có vai trò hết sức to lớn đối với việc phát huy nhân tố con người khi nó là phương thức cơ bản, quyết định để nâng cao chất lượng con người. Tuy nhiên, ngày nay, giáo dục và đào tạo còn nhiều bất cập: “chất lượng, hiệu quả giáo dục và đào tạo chưa cao. Hệ thống giáo dục và đào tạo chưa bảo đảm tính đồng bộ và liên thông giữa các trình độ. Nội dung, chương trình giáo dục và đào tạo còn nặng về lý thuyết, nhẹ thực hành. Đào tạo vẫn thiếu gắn kết với nghiên cứu khoa học, sản xuất, kinh doanh và nhu cầu của thị trường lao động. Chưa chú trọng đúng mức đến phát triển phẩm chất và kỹ năng người học. Đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao chưa đáp ứng được yêu cầu phát triển kinh tế, xã hội”⁽¹²⁾.

Hai là, chưa xây dựng được môi trường văn hóa - xã hội đúng mức để phát huy nhân tố con người một cách hiệu quả nhất

Văn hóa chưa thật sự trở thành nguồn lực, động lực nội sinh của sự phát triển bền vững đất nước. “Vai trò của văn hóa trong xây dựng con người chưa được xác định đúng tầm, còn có chiều hướng coi trọng chức năng giải trí đơn thuần,... Chênh lệch về hưởng thụ văn hóa giữa các vùng miền còn lớn. Chưa có giải pháp hữu hiệu để ngăn chặn, đẩy lùi sự xuống cấp nghiêm trọng về một số mặt văn hóa, đạo đức, lối sống”⁽¹³⁾. Bên cạnh đó, chất lượng dịch vụ y tế còn nhiều bất cập; chính sách tiền lương, thu nhập, bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế, phúc lợi xã hội có mặt còn hạn chế, mức thụ hưởng của người lao động từ những thành quả của đất nước chưa hài hòa.

Ba là, công tác cán bộ, chính sách thu hút, đãi ngộ còn hạn chế

Mặc dù Đảng và Nhà nước đã quan tâm và ban hành nhiều chính sách về công tác cán bộ nhưng thực tế vẫn cho thấy nhiều hạn chế: “Đánh giá cán bộ vẫn là khâu yếu, chưa phản ánh đúng thực chất, chưa gắn với kết quả, sản phẩm cụ thể,... Quy hoạch cán bộ thiếu tính tổng thể, liên thông giữa các cấp, các ngành,

các địa phương; còn dàn trải, khép kín, chưa đảm bảo phương châm “động” và “mở”,... Công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ chậm đổi mới, chưa kết hợp chặt chẽ giữa lý luận với thực tiễn, chưa gắn với quy hoạch và theo chức danh,... Việc sắp xếp, bố trí, phân công, bổ nhiệm, giới thiệu cán bộ ứng cử vẫn còn tình trạng đúng quy trình nhưng chưa đúng người, đúng việc...”⁽¹⁴⁾. Ngoài ra, cơ chế đãi ngộ còn thấp, môi trường làm việc chưa minh bạch, công bằng,... do đó, chưa thu hút và phát huy được người tài.

Bốn là, xây dựng môi trường dân chủ nhằm phát huy sức mạnh của nhân dân, nhất là thực hiện dân chủ cơ sở còn hạn chế

Thực tiễn cho thấy, ở nhiều nơi, việc thực hiện dân chủ cơ sở chưa tốt, tâm tư nguyện vọng của người dân chưa được nắm bắt kịp thời, chưa tạo điều kiện thuận lợi cho người dân tham gia ý kiến, kiểm tra, giám sát. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội chưa thực hiện tốt công tác tuyên truyền, vận động, tập hợp quần chúng, phát huy sức mạnh tổng hợp của quần chúng.

Những hạn chế trên có cả nguyên nhân chủ quan và khách quan. Nhận thức của một số tổ chức đảng, chính quyền và người đứng đầu về vai trò của nhân tố con người, vai trò của giáo dục và đào tạo, quyền làm chủ của nhân dân,... chưa tốt, dẫn đến việc triển khai thực hiện các quyết sách của Đảng và Nhà nước về phát huy nhân tố con người chưa đến nơi, thiếu hiệu quả. Năng lực, trình độ của không ít cán bộ chưa đáp ứng được yêu cầu, đòi hỏi của thực tiễn dẫn đến việc xây dựng, ban hành và tổ chức thực hiện các quyết sách nhằm phát huy nhân tố con người chưa sát với thực tiễn. Bộ máy công kênh, chồng chéo, cơ chế chính sách chưa rõ ràng, dẫn đến khó thu hút và phát huy sức mạnh người có năng lực, thậm chí làm suy thoái cán bộ và chảy máu chất xám. Bệnh quan liêu, tham nhũng vẫn còn tồn tại trong bộ máy nhà nước gây nên sự trì trệ, thiếu minh bạch của hệ thống, dẫn đến khó phát huy năng lực cán bộ giỏi và thiếu sức hấp dẫn đối với người có trình độ.

4. Một số giải pháp phát huy nhân tố con người trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc

Kỷ nguyên mới với nhiều nhiệm vụ trọng tâm mới đặt ra yêu cầu phải phát huy nhân tố con người dựa trên những điều kiện kinh tế, chính trị, xã hội, văn hóa,... bảo đảm mỗi người phát huy tính tích cực, chủ động, đóng góp cho sự phát triển của đất nước. Theo đó, **cần thực hiện một số giải pháp** sau:

Thứ nhất, nâng cao nhận thức của cấp ủy, tổ chức đảng và chính quyền, nhất là người đứng đầu về vai trò của việc phát huy nhân tố con người trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc

Tiếp tục đẩy mạnh việc tuyên truyền, quán triệt tới các cấp ủy, tổ chức đảng, chính quyền, cán bộ, đảng viên quan điểm của Đảng: “Phát huy tối đa nhân tố con người, con người là trung tâm, chủ thể, nguồn lực quan trọng nhất và mục tiêu của sự phát triển,... con người Việt Nam là nền tảng, sức mạnh nội sinh quan trọng bảo đảm phát triển bền vững”⁽¹⁵⁾ và chỉ đạo của Tổng Bí thư Tô Lâm: “Kiên định lập trường, quan điểm và thực hành “dân là gốc”, “nhân dân là chủ thể, trung tâm của công cuộc đổi mới””⁽¹⁶⁾. Điều này nhằm nâng cao và thống nhất về nhận thức, qua đó tạo nên sự thống nhất trong hành động của toàn hệ thống chính trị về tầm quan trọng của việc phát huy nhân tố con người đối với sự phát triển của đất nước trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc; kiên quyết làm cho mỗi cán bộ đảng viên phải “thật sự tin tưởng, tôn trọng và phát huy quyền làm chủ của nhân dân”⁽¹⁷⁾.

Thứ hai, chú trọng đổi mới công tác giáo dục và đào tạo

Kỷ nguyên mới đang đặt ra những nhiệm vụ rất to lớn: “phải tiến hành đồng thời, thắng lợi một quá trình “đột phá kép”. Một mặt, phải đột phá đi thẳng vào hiện đại, vào những lĩnh vực công nghệ cao, đặc biệt là công nghệ số, mà Việt Nam có lợi thế; vào quản trị quốc gia hiện đại trên nền tảng chính phủ số, xã hội số, công dân số, tạo sự phát triển vượt bậc về kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh, đối ngoại.

Mặt khác, phải đột phá trong việc giải quyết triệt để những điểm nghẽn, những yếu kém, hạn chế, những khó khăn đang kìm hãm, cản trở sự phát triển của đất nước⁽¹⁸⁾. Điều này tất yếu đòi hỏi phải đổi mới công tác giáo dục, đào tạo nhằm tạo ra những con người có đủ trí tuệ, khả năng, bản lĩnh có thể đáp ứng được những yêu cầu của đất nước trong kỷ nguyên mới. Giáo dục và đào tạo cần hướng đến tạo ra một môi trường giáo dục mở với tinh thần học tập suốt đời và xây dựng xã hội học tập; tiếp tục thay đổi phương pháp giáo dục theo hướng hiện đại gắn với tinh thần tự giác của người học; tạo ra con người phát triển toàn diện cả trí tuệ, đạo đức, bản lĩnh; kỷ luật, chuyên nghiệp, sáng tạo...; và đặt mục tiêu: “Phát triển đội ngũ chuyên gia, nhà khoa học đầu ngành; chú trọng đội ngũ nhân lực kỹ thuật, nhân lực số, nhân lực quản trị công nghệ, nhân lực quản lý, quản trị doanh nghiệp; nhân lực quản lý xã hội và tổ chức cuộc sống, chăm sóc con người”⁽¹⁹⁾.

Thứ ba, đổi mới công tác tổ chức, cán bộ; có chính sách thu hút, đãi ngộ nhân tài

Theo Tổng Bí thư Tô Lâm, công tác tổ chức là vấn đề đặc biệt hệ trọng, tác động đến sự phát triển của đất nước, tâm tư tình cảm, quyền lợi của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức trong hệ thống chính trị. Do đó, cần phải thực hiện một cách quyết liệt đồng bộ, bài bản, tạo bước đột phá mang tính cách mạng về tổ chức bộ máy đáp ứng yêu cầu thực tiễn⁽²⁰⁾. Để phát huy nhân tố con người, cần “quy định rõ nhiệm vụ, quyền hạn của các cơ quan, tổ chức, cá nhân trong bộ máy nhà nước, bảo đảm sự phân biệt rõ cấp ban hành chủ trương, chính sách, pháp luật với cấp tổ chức thực hiện”⁽²¹⁾, “bảo đảm tính tổng thể, đồng bộ, liên thông, một cơ quan thực hiện nhiều việc, một việc chỉ giao một cơ quan chủ trì và chịu trách nhiệm chính; khắc phục triệt để chồng chéo về chức năng, nhiệm vụ, chia cắt về địa bàn, lĩnh vực; hạn chế tổ chức trung gian; xác định rõ chức năng, nhiệm vụ, trách nhiệm cụ thể trên cơ sở tính đảng, tính hợp lý, tính hợp pháp”⁽²²⁾.

Đổi mới công tác cán bộ cần quán triệt tinh thần của cố Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng:

kiên quyết không để lọt những người không xứng đáng, không bảo đảm đủ các tiêu chuẩn, điều kiện, có biểu hiện cơ hội chính trị, tham vọng quyền lực, suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức. Muốn vậy, công tác cán bộ cần phải được đổi mới một cách đồng bộ. Trước hết, cần đặc biệt quan tâm đổi mới công tác đánh giá cán bộ. Đây là khâu đầu tiên và quan trọng nhất nhằm tạo cơ sở đúng đắn cho các khâu tiếp theo của công tác cán bộ. Tiếp đến, đổi mới công tác sử dụng, tạo nguồn, quy hoạch, luân chuyển cán bộ, trong đó hướng đến “coi trọng đánh giá chất lượng, hiệu quả, sản phẩm thực tế theo chức trách, nhiệm vụ được giao và đề cao trách nhiệm người đứng đầu”⁽²³⁾.

Cùng với đó, cần đổi mới công tác tuyển dụng, thu hút, đãi ngộ nhân tài. Cần nghiên cứu kỹ lưỡng và xác định đúng nội hàm của khái niệm “nhân tài”, tránh đánh đồng “nhân tài” với người có bằng cấp nhưng thiếu thực lực; nghiên cứu cải cách chính sách tiền lương, các chế độ đãi ngộ, điều kiện, môi trường làm việc cho người tài bảo đảm phải tương xứng với công sức và phải trở thành động lực thúc đẩy sự cống hiến và gắn bó của người tài.

Thứ tư, đẩy mạnh công cuộc phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

Xây dựng chính sách tiền lương phù hợp, bổ sung, hoàn thiện cơ chế phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực một cách đồng bộ, trong đó, tập trung vào những lĩnh vực, ngành nghề nhạy cảm dễ nảy sinh tham nhũng, như đất đai, ngân sách, quản lý tài chính, đầu tư công... Thực hiện nghiêm các quy định về kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác tổ chức, cán bộ; kiểm tra, thanh tra, kỷ luật đảng, thanh tra, kiểm toán; điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án; quản lý, sử dụng tài chính, tài sản công; xây dựng pháp luật. Phát huy vai trò của nhân dân thông qua vai trò của Hội đồng nhân dân, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội. Ngoài ra, cần có chiến lược phòng, chống quan liêu, tham nhũng từ gốc, tức là từ giáo dục con người và xây dựng văn hóa liêm chính.

Thứ năm, bảo đảm môi trường dân chủ

Đẩy mạnh việc thực hiện Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở năm 2022 và phương châm: “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”, thông qua việc tiếp tục thể chế hóa quyền làm chủ của nhân dân thành quy định chặt chẽ, đồng bộ, cụ thể trong hệ thống pháp luật; đẩy mạnh công tác tuyên truyền nhằm nâng cao nhận thức của nhân dân về quyền, trách nhiệm, tạo nên sự thống nhất về nhận thức trong toàn hệ thống chính trị về phát huy quyền làm chủ của nhân dân; tạo ra môi trường, điều kiện thuận lợi hơn nữa để nhân dân có thể phát huy quyền của mình; tăng cường công tác kiểm tra, giám sát; công tác kỷ luật cũng như khen thưởng trong thực hiện quyền làm chủ của nhân dân.

Bên cạnh đó, cần tiếp tục quán triệt sâu sắc Nghị quyết số 33-NQ/TW ngày 09/6/2014 Hội nghị lần thứ chín Ban Chấp Trung ương Đảng khóa XI “về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước”, nhằm xây dựng nền văn hóa tốt đẹp với những giá trị chân chính, góp phần hình thành những công dân có tinh thần yêu nước, có khát vọng và lý tưởng cống hiến, phấn đấu vì một đất nước cường thịnh. □

(2) Nguyễn Phú Trọng, *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2022, tr.34

(5) Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, *Giáo trình cao cấp lý luận chính trị, Khó khăn thức thứ nhất, Chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh*, t.1, Triết học Mác - Lênin, Nxb Lý luận chính trị, Hà Nội, 2014, tr.255

(6) Luật Giáo dục Việt Nam năm 2019

(7) Nghị quyết số 20-NQ/TW ngày 28/01/2008 của Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X “về tiếp tục xây dựng giai cấp công nhân Việt Nam thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước”

(8) Nghị quyết số 19-NQ/TW ngày 16/6/2022 của Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII “về nông nghiệp, nông dân, nông thôn đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045”

(9) Nghị quyết số 41-NQ/TW ngày 10/10/2023 của Bộ Chính trị “về xây dựng và phát huy vai trò của đội ngũ doanh nhân Việt Nam trong thời kỳ mới”

(10) Nghị quyết số 45-NQ/TW ngày 24/11/2023 của Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII “về tiếp tục xây dựng và phát huy vai trò của đội ngũ trí thức đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước nhanh và bền vững trong giai đoạn mới”

(11) Đức Yên và nhóm PV, BTV, *Chỉ số phát triển con người của Việt Nam đã tăng gần 46%*, <https://vietnamnet.vn>, ngày 16/12/2023

(12), (13), (15), (17) và (19) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.82-83, 84, 215-216, 96 và 231

(14) PV, *Về những hạn chế, yếu kém trong đội ngũ cán bộ và công tác cán bộ*, <https://dangcongsan.vn>, ngày 17/9/2018

(16) *Kiên định lập trường, quan điểm và thực hành “dân là gốc”, “Nhân dân là chủ thể, trung tâm của công cuộc đổi mới”*, <https://daibieunhandan.vn>

(18) GS, TS. Phùng Hữu Phú, *Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc và những yêu cầu lịch sử*, <https://special.nhandan.vn>

(20) Thành Chung, *Tổng Bí thư Tô Lâm: Đổi mới, sắp xếp bộ máy là đòi hỏi rất cấp thiết*, <https://tuoitre.vn>, ngày 25/11/2024

(21) và (22) *Sắp xếp tổ chức bộ máy tinh - gọn - mạnh - hiệu năng - hiệu lực - hiệu quả*, <https://special.nhandan.vn>, ngày 05/11/2024

(23) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.II, Sđd, tr.242

(1), (3) và (4) Minh Châu, *Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc Việt Nam!*, <https://dangcongsan.vn>, ngày 25/11/2024